

питаннями гендерної ідентичності, формування гендерно-толерантної культури студентів, формування чутливості щодо проблем сім'ї, жінок та дітей.

ЛІТЕРАТУРА

3. Голованова Т.П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді: Монографія. / Т.П. Голованова. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2007. – 338с.
4. Кравець В.П. Гендерна педагогіка: Навчальний посібник. / В.П. Кравець. - Тернопіль: Джура, 2003. – 416 с.
5. Лактіонова Г.М. Теоретико-методичні основи соціально-педагогічної роботи з жіночою молоддю в умовах великого міста: Дис. ... д-ра пед. наук. – К., 1999. – 419 с. Автореф. дис. ... д-ра пед. наук. / Ін-т педагогіки АПН України – К., 1999. – 35 с.
6. Братусь І. В. Соціально-педагогічна робота з юними матерями у США та Великій Британії: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2007. — 20с.
7. Мунтян І.С. Гендерний підхід у професійній підготовці студентів вищих педагогічних закладів: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.04. Південноукр. держ. пед. ун-т ім. К.Д.Ушинського (м. Одеса). — О., 2004. — 21 с.
8. Гришак С. М. Підготовка майбутніх спеціалістів соціальної сфери до реалізації ідеї гендерної рівності в професійній діяльності: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 Луган. нац. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. — Луганськ, 2007. — 20 с.
9. Харченко Л. Г. Соціально-педагогічні умови формування сучасних гендерних стереотипів у процесі соціалізації жіночої молоді : дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2006. — 204арк. : табл. — Бібліогр.: арк. 169-185.
10. Болотська О. А. Соціально-педагогічні умови гендерного виховання жінок-лідерів у діяльності громадських організацій та рухів: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.05 / Луганський національний педагогічний ун-т ім. Тараса Шевченка. — Луганськ, 2008. — 20с.

УДК 329.78:37.015.4

РОЛЬ МОЛОДІЖНИХ ОБ'ЄДНАНЬ У ПРОЦЕСІ ПОЛІТИЧНОЇ СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТСТВА ЗА НОВИХ УМОВ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Гончарова Н.В., здобувач

Громадська організація „Інститут соціально-політичних ініціатив”, м. Харків

Стаття присвячена розгляду проблемного поля молодіжних організацій в контексті сучасних досліджень соціальної педагогіки. Акцент робиться на зростанні ролі молодіжних об'єднань в процесі політичної соціалізації студентства за нових умов розвитку українського суспільства.

Ключові слова: організація, соціалізація, молодіжні об'єднання.

Гончарова Н.В. РОЛЬ МОЛОДЕЖНЫХ ОБЪЕДИНЕНИЙ В ПРОЦЕССЕ ПОЛИТИЧЕСКОЙ СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНЧЕСТВА В НОВЫХ УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ УКРАИНСКОГО ОБЩЕСТВА/ Общественная организация „Институт социально-политических инициатив” г. Харьков, Украина.

Статья посвящена рассмотрению проблемного поля молодежных организаций в контексте современной исследовательской социальной педагогики. Акцент делается на повышении роли молодежных объединений в процессе политической социализации студенчества в новых условиях развития украинского общества.

Ключевые слова: организация, социализация, молодежные объединения.

Goncharova N.V. THE ROLE OF YOUTH UNIONS IN THE POLITICAL SOCIALIZATION PROCESS OF THE STUDENTS AT THE NEW CONDITIONS OF DEVELOPMENT OF UKRAINE SOCIETY/ Social organization „Institution of social political initiatives”, Kharkiv, Ukraine.

The article is devoted to the analysis of problem field of youth unions in the context of the contemporary social pedagogy investigations. The accent is concentrated to the role of youth unions in the political socialization process of the students at the new conditions of development of Ukraine society.

Key words: organization, socialization, youth unions.

Сучасне становлення молодих громадян України як активних суб'єктів соціально-політичних відносин пов'язане з певними труднощами, що визначаються специфікою розвитку країни за умов проголошення незалежності та розбудови її державності.

Саме ці процеси призвели до змін „класичних„ за радянських часів моделей суспільно-політичної та соціально-економічної поведінки молоді. Зрозуміло, що в умовах кризи системи традиційних інститутів соціалізації (родини, школи, вищого навчального закладу, армії) особливої уваги набувають такі її складові, яким притаманний вищий рівень адаптація до змін. Серед останніх провідне місце займають молодіжні організації (об'єднання громадян віком від 14 до 35 років), „метою яких є здійснення діяльності, спрямованої на задоволення та захист своїх законних соціальних, економічних, творчих, духовних та інших спільних інтересів” [1].

Проблеми соціалізації молоді в контексті аналізу її змісту, основних етапів та механізмів здійснення розглядаються багатьма російськими і вітчизняними дослідниками (М.В. Андрєєнков, С.С. Батєнін, О.В. Безпалько, Л.П. Бусва, І.Д. Зверєва, М.П. Лукашевич, І.І. Минович, В.Г. Немировський, І.М. Пінчук та іншими). Окремо основні інститути соціалізації (від родини до недержавних організацій) аналізуються в працях таких представників системи соціально-гуманітарних знань, як О.М. Балакірева, Н.А. Бугаєць, Н.М. Бутенко, Л.С. Волинець, Н.М. Комарова, Ю.Й. Поліщук, І.М. Трубавіна.

Разом з тим, незважаючи на той факт, що з початку 2007 року в Україні функціонують 132 всеукраїнські молодіжних громадські організації, які мають свої філії в усіх її регіонах, дослідження специфіки їхньої діяльності в сучасних умовах розвитку українського суспільства з позиції формування нової парадигми виховання ще не отримали відповідного рівня інтерпретації [2].

Відтак, мета статті полягає в визначенні специфіки функціонування молодіжних об'єднань як одного із видів соціальної організації в контексті переосмислення сутності національного виховання студентської молоді, його цілей, змісту, завдань, методів.

Для досягнення зазначеної мети пропонується вирішити такі завдання:

- розкрити зміст соціальної організації як елементу соціальної структури;
- обґрунтувати специфіку молодіжного об'єднання як певного різновиду соціальної організації;
- розглянути завдання сучасних молодіжних об'єднань в контексті формування нової парадигми національного виховання.

Сучасні дослідження соціальної організації як певного елементу соціальної структури базуються на теоретико-методологічних засадах, які були розроблені представниками всієї системи соціально-гуманітарного знання протягом тривалого часу.

Так, уже у XVIII столітті в працях відомих представників англійської політекономічної науки А. Сміта та Д. Рикардо розглядаються природа та зміст соціальних організацій в контексті розвитку капіталістичного виробництва. Надалі ці питання набувають розвитку в дослідженнях американських учених Е. Мейо, Ф. Тейлора, А. Файоля в межах розробки проблем соціального менеджменту. А з середини XX століття аналіз структури та функцій соціальних організацій починає здійснюватися з позиції дослідження проблем процесу соціалізації (П. Блау, І. Гофман, У. Самнер, Т. Парсонс, Н. Дж. Смелзер та інші).

У сучасному науковому співтоваристві домінує думка, що зміст поняття „організація” в межах дослідження різних форм взаємодії соціальних об'єктів може розглядатися щонайменше з трьох позицій.

По-перше, поняття „організація” визначає штучне об'єднання соціальних одиниць інституціонального рівня, що має визначений статус в сучасному соціумі й орієнтоване на виконання конкретних функцій. У межах цієї позиції як організації досліджуються різні органи влади, фірми, політичні партії, добровільні спілки тощо.

По-друге, поняття „організація” визначає певну діяльність соціальних об'єктів щодо процесу організації, яка містить у собі розподіл навантаження, координацію дій між структурними компонентами, обґрунтування рівня стійких зв'язків між останніми й таке інше. У контексті реалізації цієї позиції поняття „організація” розглядається як синонім поняття „менеджмент” або поняття „управління”.

По-третє, поняття „організація” визначає певну ступінь підпорядкованості соціальних одиниць, що існують та функціонують в межах конкретних соціальних структур. З позиції такої інтерпретації цього поняття організація розглядається як одна із головних характеристик соціального об'єкта, яка містить

інформацію про структуру, побудову та тип зв'язків, що утворюють цілісність його існування. Саме в контексті розвитку цієї позиції в науковій соціально-гуманітарній літературі виокремлюються та досліджуються: „формальні” та „неформальні” організації; „організовані” та „неорганізовані” системи; „ефективні” та „неефективні” структури; „підпорядковані” та „непідпорядковані” соціальні об'єкти.

Аналіз сучасної соціально-педагогічної літератури свідчить, що її представники за умов звернення до поняття „організація” (насамперед, в контексті дослідження процесу соціалізації) поділяють твердження саме першої з вищезазначених позицій. Тобто, розглядаючи соціально-педагогічну діяльність, як таку, що „спрямована на створення сприятливих умов соціалізації, всебічного розвитку особистості, задоволення її культурних і духовних потреб чи відновлення соціально схвалених способів життєдіяльності людини”, її основні суб'єкти визначаються як державні організації (певні соціальні інститути) та недержавні організації (об'єднання громадян) [3; 4, с. 13].

При цьому недержавні об'єднання громадян розглядаються як „добровільні громадські формування, утворені на основі єдності інтересів громадян з метою спільної реалізації прав і свобод” [4, с. 15]. Найчастіше в установчих документах українських молодіжних громадських об'єднань основними видами їхньої діяльності визначаються представлення інтересів і допомога своїм членам, тобто:

- захист прав та інтересів окремих соціальних, професійних та вікових груп молоді;
- лобювання їхніх інтересів на різних рівнях здійснення державної політики;
- проведення різних типів тренінгів та надання консультативної допомоги в контексті вирішення соціальних питань різного рівня розв'язання;
- просвіта та поширення різного плану інформації для різних груп молоді країни;
- освітня діяльність [5, с. 63–64].

Виходячи з матеріалів підсумкової колегії Міністерства освіти та науки України (від 21 березня 2008 року, м. Київ), „у сучасних умовах шлях до нової парадигми виховання у вищих навчальних закладах лежить через переосмислення сутності національного виховання студентської молоді, його цілей, змісту, завдань, методів”, тобто через формування нової моделі сучасного фахівця, розробленої на засадах „теоретичного вивчення і порівняння різних поглядів вітчизняних і зарубіжних учених, практиків...” [6, с. 18]. При цьому наголошується, що провідним напрямом цієї моделі є національно-патріотичне виховання, яке передбачає, насамперед, „формування громадських якостей майбутнього спеціаліста – представника вітчизняної інтелігенції, зокрема громадської самосвідомості, готовності працювати на благо народу, високої політичної культури; виховання соціальної активної і творчої особистості, національної свідомості; патріотичне й інтернаціональне виховання; оволодіння національними культурами” [6, с. 18].

Аналіз створення умов щодо формування визначених громадських якостей сучасного студентства в контексті розгляду вищезазначених основних видів діяльності українських молодіжних громадських об'єднань дозволяє зробити такі **висновки**.

Формування громадської свідомості майбутнього фахівця та підвищення його рівня політичної культури (основні завдання процесу політичної соціалізації) реально можуть здійснюватися саме в межах функціонування молодіжних об'єднань через залучання додаткових матеріальних та людських ресурсів в контексті здійснення інноваційних соціальних проектів. Так (при першому наближенні), ці проекти мають містити як мінімум три групи заходів з відповідними засобами та методами їхнього проведення.

Першу групу може становити система заходів щодо регулярного змістовного обговорення студентством найбільш вагомих суспільно-політичних проблем за участю представників владних структур усіх рівнів та провідних експертів в проблемному полі політики. Організацію та проведення цієї групи заходів пропонується здійснювати через формат дискусії, які можуть бути:

- реальними (в умовах реальної ситуації) та ігровими (за умов моделювання певних ситуацій);
- телевізійними та представленими на шпатах періодичних видань, тощо.

Друга група може містити структуровану сукупність заходів щодо створення певних інформаційних ресурсів, які сприяють творчому, інноваційному аналізу суспільно-політичних ситуацій та поточних соціально-економічних та політичних подій. Організацію та проведення цієї групи заходів пропонується здійснювати через:

- створення безпосередньо молодіжних газет та журналів (самостійно і за допомогою професіоналів);
- розробку та випуск телевізійних проектів (на місцевому й на регіональному рівнях);
- конструювання, відкриття та координування Інтернет-блогів, форумів та різноманітних тематичних сайтів.

Третю групу можна сформувати із комплексу заходів щодо формування навичок реальної практики участі українських студентів в обговоренні та врегулюванні різноманітних соціально-політичних ситуацій та подій. Організацію та проведення цієї групи заходів пропонується здійснювати через:

- тренінги (наприклад, через участь у проекті „Лідери нового покоління”, який зорієнтований на набуття слухачами практичних навичок політичного лідерства та реалізується в межах діяльності громадської організації „Інститут соціально-політичних ініціатив” м. Харкова,) [7];
- спеціальні формати (наприклад, проведення в школах та ВНЗ Днів учнівського та студентського самоврядування);
- публічні лекції з презентаціями та захистом власних інноваційних проектів, спрямованих на реалізацію в суспільно-політичній сфері життєдіяльності українського суспільства.

Зрозуміло, що перспективи подальших розвідок у даному напрямку в контексті розвитку сучасної соціально-педагогічної науки концентруються навколо проблеми конкретизації умов щодо підтримки діяльності молодіжних об'єднань та підвищення рівня їхньої ефективності як провідних засобів політичної соціалізації студентства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України „Про молодіжні та дитячі громадські організації” від 01.12.1998 № 281-XIV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua> – Назва з титул. екрану.
2. Сахаренко К., Герасимчук Ф. Государственная молодежная политика в Украине [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.coe.int/t/dg4/youth/Source/Resources/Forum_21/issue_N010/N10_youth_policy_Ukraine_ru. – Назва з титул. екрану.
3. Рожков М.И. Теория и методика воспитания: [учеб. пособие для студ. высш. учеб. Заведений] / М.И. Рожков, Л.В. Байбародова. – М.: Изд-во ВЛАДОС-ПРЕСС, 2004. – 384 с.
4. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка в схемах і таблицях: [навч. посібник] / Ольга Володимирівна Безпалько. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 134 с.
5. Паливода Л. Стан та динаміка розвитку неурядових організацій України 2002–2006 роки. Звіт за даними дослідження / Паливода Л., Кікоть О., Власова О. – К.: „КІТ”, 2006.
6. Вища освіта України – європейський вимір: стан, проблеми, перспективи. Підсумкова колегія МОН // Освіта України. – 2008. – № 21–22 (19 березня) – 24 с.
7. Громадська організація „Інститут соціально-політичних ініціатив” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ispi.com.ua>. – Заголовок з екрану.

УДК 376.58 : 343.811-055.2

РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ НЕПОВНОЛІТНІХ ЗЛОЧИННИЦЬ В УМОВАХ КОЛОНІЇ: ГЕНДЕРНИЙ ПІДХІД

Грачук Н.В., аспірант

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

У статті проаналізовано значення та особливості гендерного підходу в процесі ресоціалізації неповнолітніх злочинниць в умовах виховної колонії

Ключові слова: неповнолітні засуджені, ресоціалізація, пенітенціарні заклади, гендерний підхід.

Грачук Н.В. РЕСОЦИАЛИЗАЦИЯ НЕСОВЕРШЕННОЛЕТНИХ ПРЕСТУПНИЦ В УСЛОВИЯХ ВОСПИТАТЕЛЬНОЙ КОЛОНИИ / Волинский национальный университет имени Леси Украинки, Украина

В статье проанализировано значение и особенности гендерного подхода в процессе ресоциализации несовершеннолетних преступниц в условиях воспитательной колонии.

Ключевые слова: несовершеннолетние осужденные, ресоциализация, пенитенциарные учреждения, гендерный подход.